

Департамент
освіти і науки,
молоді та спорту
Закарпатської обласної
державної адміністрації

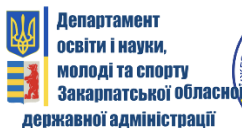
УКРАЇНА І ЦЕНТРАЛЬНА ЄВРОПА: ІСТОРІЯ, ПОЛІТИКА, КУЛЬТУРА

Матеріали
IX міжнародної науково-практичної конференції
*«Формат розвитку відносин України та
Європейського союзу в контексті російсько-
української війни, виборчих процесів та прав
національних меншин»*

м. Ужгород
4-5 жовтня 2024 р.

Асоціація політологів
міжнародників УжНУ

**ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
АСОЦІАЦІЯ ПОЛІТОЛОГІВ ТА МІЖНАРОДНИКІВ УжНУ**

Партнери:

**Пряшівський університет (Пряшів, Словачька Республіка)
НДІ політичної регіоналістики УжНУ (Ужгород, Україна)
Студентське наукове товариство ФСН (Ужгород, Україна)**

МАТЕРІАЛИ

IX-ї Міжнародної науково-практичної конференції:

**«ФОРМАТ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ, ВИБОРЧИХ ПРОЦЕСІВ
ТА ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН»**

**Ужгород
2024**

Україна – Європейський Союз: Формат розвитку відносин України та Європейського Союзу в контексті російсько-української війни, виборчих процесів та прав національних меншин. Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 04–05 жовтня 2024 року) / Ю. Остапець (голова редкол.); відповідальні за випуск: М. Зан, В. Гиря. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2024. 359 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Юрій ОСТАПЕЦЬ, професор, доктор політичних наук, декан факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – голова редколегії.

Мар'яна МАРУСИНЕЦЬ, професор, доктор педагогічних наук, директор департаменту освіти і науки, молоді та спорту Закарпатської обласної військової адміністрації – співголова редколегії.

Микола ПАЛІНЧАК, професор, доктор політичних наук, декан факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – співголова редколегії.

Олександр БЕРТОЛОН, заступник голови правління ГО «Асоціація випускників політологів та міжнародників УжНУ» – співголова редколегії.

Іріна ДУДІНСЬКА, доцент кафедри теорії політики, директор Інститу політології Пряшівського університету в Пряшеві (Словацька Республіка) – співголова редколегії.

Анатолій КЛЮЧКОВИЧ, доктор політичних наук, завідувач кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – член редколегії.

Михайло ЗАН, кандидат історичних наук, доцент кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – член редколегії.

Володимир ГИРЯ, кандидат історичних наук, доцент кафедри політології і державного управління, заступник декана факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – член редколегії.

Валентин БУРКАЛО, кандидат філософських наук, доцент кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – член редколегії.

Віктор ПЕТРИНКО, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – член редколегії.

Петро ГАБРИН, аспірант 3-го року навчання спеціальності «Публічне управління та адміністрування» кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – член редколегії.

*Рекомендовано до друку Вченою Радою ФСН
ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол №2 від 10 жовтня 2024 р.).*

До збірника наукових праць ввійшли доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої актуальним питанням розвитку відносин України та країн Європейського Союзу в контексті російсько-української війни, виборчих процесів та прав національних меншин. Вітчизняні та зарубіжні науковці висвітлюють причини, хід і наслідки російсько-української війни; аналізують проблематику зміни геополітичного статусу України, міжнародних відносин, дипломатичну, військову та фінансову допомогу нашій державі, інформаційно-сміслові наративи в контексті протистояння з ворогом; презентують проблематику виборчих процесів у країнах Європейського Союзу та їх вплив на розвиток відносин з Україною; розглядають публічно-управлінські відносини та особливості взаємодії влади й суспільства у воєнний та поствоєнний період; розкривають зміст етнополітичної безпеки та стабільності у країнах Центральної Європи; визначають проблемні питання життєдіяльності українського соціуму в умовах воєнного стану (волонтерство, біженці і внутрішня міграція, освіта, наука, культура та релігія як фактори формування і збереження національної ідентичності тощо).

Видання розраховане на науковців, аспірантів, студентів, державних службовців та широкий читацький загал.

ISBN 978-617-8390-43-3

© Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції
«Україна – Європейський Союз: Формат розвитку відносин України
та Європейського Союзу в контексті російсько-української війни,
виборчих процесів та прав національних меншин гарантії безпеки», 2024
© Ужгородський національний університет, 2024
© ТОВ «РІК-У», 2024

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА: ПРИЧИНИ, ХІД І НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ

Олексій ШАФРАНЬОШ ЯК РОСІЯ ВЕДЕ ГІБРИДНУ ВІЙНУ В СОЦМЕРЕЖАХ: ЗАКАРПАТСЬКИЙ КОНТЕКСТ	10
Sándor FÖLDVÁRI TÜRKIYE'S STRATEGIC ROLE IN THE BLACK SEA REGION AND ENCOURAGING PROSPECTS FOR UKRAINIAN-TURKISH COOPERATION	12
Ірина ОБЧАР МОДЕЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	20
Надія БАБАРИКІНА ВІЙНА ЯК ЗАСІБ ЗДІЙСНЕННЯ ПОЛІТИКИ: ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ	23
Михайло МОСКАЛЮК ІДЕОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	24
Христина МАТЯЖ ПРИЧИНИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	26
Сергій БАЗАРНИЙ, Олександр ТЕРНОВИЙ МЕТОДИ ТА МОДЕЛІ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ НА ВИЗНАЧЕНІ ЦІЛЬОВІ АУДИТОРІЇ В МЕЖАХ ПРОВЕДЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ОПЕРАЦІЇ.....	27
Oleksandr KOVALENKO PSYCHOLOGICAL FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF MANAGEMENT COMPETENCE OF OPERATIONAL LEVEL OFFICERS OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE	30
Олександр ГУЛИМА КРИМСЬКИЙ НАПРЯМ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ У ПЕРІОД АНЕКСІЇ 2014 РОКУ	32
Ігор БОЙЧУК МЕДІА В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	34
Тимофій ШЕРЕМЕТА «ПРОЗОРИЙ ФРОНТ» ЯК ОСНОВНИЙ ФАКТОР ВИНИКНЕННЯ ПОЗИЦІЙНОЇ ВІЙНИ ТА «МАНЕВРЕНІСТЬ» ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК УСПІХУ ОБОРОННИХ ТА НАСТУПАЛЬНИХ ДІЙ НА ПРИКЛАДІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	37

РОЗДІЛ 2

УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ СВІТІ: ЗМІНА ГЕОПОЛІТИЧНОГО СТАТУСУ, МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, ДИПЛОМАТИЧНА, ВІЙСЬКОВА ТА ФІНАНСОВА ДОПОМОГА, ІНФОРМАЦІЙНО-СМИСЛОВІ НАРАТИВИ

Василь БУСЛЕНКО УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ ЗОВНІШНІХ ЗАГРОЗ (2022–2024 РР.).....	40
Štefan IŽÁK, Олександр БЕРТОЛОН ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОЛІТИКИ УРЯДІВ СЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ТА УГОРЩИНИ ВІДНОСНО УКРАЇНИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: РИТОРИКА ТА ПРАКТИКА	42
Наталія РОТАР ДИНАМІКА ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНСТРУМЕНТІВ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	53
Мирослава ЛЕНДЬБЕЛ, Михайло ДЕРИЧ СУЧАСНІ ІНСТИТУЦІЙНІ ФОРМИ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЯК ЕЛЕМЕНТ ВИВЧЕННЯ ПРАКТИКИ ВЗАЄМОДІЇ НА ЗОВНІШНІХ ТА ВНУТРІШНІХ КОРДОНАХ ДЕРЖАВ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ЧЕТВІРКИ ...	55

Міхал ЦІРНЕР КОРОТКІ ВІХИ РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ТА ЙОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В ЄВРОПІ	58
Наталія МАРАДИК МІСЦЕ ТА РОЛЬ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ПОЛІТИКАХ КРАЇН ЄС: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ	61
Сергій БАЙРАК КРИЗОВІ ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	65
Ігор ТОДОРОВ РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР УГОД УКРАЇНИ ПРО СПІВПРАЦЮ В БЕЗПЕКОВІЙ СФЕРІ	68
Володимир БЕНЯС УКРАЇНА У СУЧАСНОМУ СВІТІ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ	70
Сергій БУДНИК ПОЛІТИКА КИТАЮ В ЦЕНТРАЛЬНІЙ АФРИЦІ В КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ	71
Ігор ДОЦЯК СТІЙКІСТЬ ЯК ОСНОВА ГАРАНТУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	73
Олеся КУЦЬКА ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАКРИТТЯ НЕБА НАД УКРАЇНОЮ	75
Ганна САСИН, Володимир ГИРЯ «РЕВОЛЮЦІЯ»: СЕМАНТИКА Й ВІДТІНКИ ДЕФІНІТИВНИХ ВИЗНАЧЕНЬ	77
Анастасія ТОЛЮПА МІЖНАРОДНА ДОПОМОГА ЯК КЛЮЧ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ УКРАЇНИ	81
Михайло ЛЕНДЕЛ ВІЙСЬКОВА ДОПОМОГА США ЯК ЧИННИК ПЕРЕБІГУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (2022–2024 РР.)	88
Анастасія ЛЕНДЬБЕЛ РОЛЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КЛАСТЕРІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ ТА ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПУ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ	92
Світлана КОНСТАНТИНЮК «М'ЯКА СИЛА» ЯК ЕЛЕМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ДИФЕРЕНЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО РОЗПОДІЛУ ФУНКЦІЙ ВЕЛИКИХ ТА МАЛИХ ДЕРЖАВ	96
Ярослав ПЕТРУНЕНКО ІНІЦІАТИВИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З ПІДТРИМКИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	98
Інна ТУРЯНИЦЯ ЯГЕЛЛОНСЬКА ІДЕЯ ЯК ІСТОРИЧНА МЕТАФОРА ТА СУЧАСНИЙ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЕКТ	100
Маріанна МАРУСИНЕЦЬ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН МІЖ РЕСПУБЛІКОЮ ІРЛАНДІЯ ТА ЄС	103
Ганна ЛЕЩЕНКО РОСІЙСЬКА АГРЕСІЯ ЯК ПІДРИВНА СКЛАДОВА ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ	105
Юлія ГРИК ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА ПРАВО ЄС	108
Любомир ПРОЦИШИН ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ: ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ПІДХІД	109
Сергій ЛОЗИНСЬКИЙ ФОРМИ ТА НАПРЯМИ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НА ВОЛИНІ У 2024 РОЦІ	111
Ігор-Іван ПРОЦІВ, Роман РОМАНЮК ВИМУШЕНЕ «ОБКРАДАННЯ» ЧИ ВИМУШЕНА «МІРА»: ДОЦІЛЬНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ГРОШОВОЇ РЕФОРМИ ЛЮДВІГА ЕРХАРДА В ПОВОСННІЙ УКРАЇНІ, ЇЇ НАСЛІДКИ ТА МОРАЛЬНИЙ ВПЛИВ НА УКРАЇНСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ	116

РОЗДІЛ 3

ВИБОРЧІ ПРОЦЕСИ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА ЇХ ВПЛИВ
НА РОЗВИТОК ВІДНОСИН З УКРАЇНОЮ

Mykola PALINCHAK, Volodymyr KOMARNYTSKYI, Miklosh TOVT FEATURES OF THE POLITICAL SUBSTANTIATION OF THE FUNCTIONAL COMPONENT OF POLITICAL PARTIES.....	119
Юрій ОСТАПЕЦЬ ЕЛЕКТОРАЛЬНІ ПРОЦЕСИ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У 2024 РОЦІ	121
Анастасія ПАЛОШ, Антон РАДЬКО ВИБОРИ ДО ЄВРОПАРЛАМЕНТУ 2024 РОКУ: «ПРАВА ХВИЛЯ» І ФАКТОР УКРАЇНИ	131
Анатолій КЛЮЧКОВИЧ РЕГІОНАЛЬНІ ВИБОРИ В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ 2024 РОКУ: ОСОБЛИВОСТІ ВЛАДНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА ПОЛІТИЧНИХ СИЛ	135
Олександр РАДИШ ВПЛИВ ВИБОРЧИХ ПРОЦЕСІВ 2023-2024 РОКІВ У СЛОВАЧЧИНІ НА ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ З УКРАЇНОЮ	138
Андрій ПРИХОДЬКО ВПЛИВ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ 2022 РОКУ ТА ВИБОРІВ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ 2024 РОКУ НА СТРУКТУРУВАННЯ ПАРТІЙНОГО ЛАНДШАФТУ УГОРЩИНИ	140
Марія ЧОРБА ФЕНОМЕН ПОПУЛІСТСЬКО-САТИРИЧНОЇ ПАРТІЇ «ДВОХВОСТОГО СОБАКИ» НА ПОЛІТИКО-ПАРТІЙНІЙ МАПІ УГОРЩИНИ	143
Тарас ЧУЧВАРА, Мирослав ЛЕШАНИЧ ПАРЛАМЕНТСЬКІ ВИБОРИ В ПОЛЬЩІ 2023 РОКУ ТА ЇХ НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ	146
Валентин ВАСИЛИНДРА ПОЗАЧЕРГОВІ ПАРЛАМЕНТСЬКІ ВИБОРИ У ФРАНЦІЇ: ПЕРЕДУМОВИ, НАСЛІДКИ ТА ВПЛИВ НА ВІДНОСИНИ З УКРАЇНОЮ	148
Анастасія ПАЯСЬ, Віктор ГОЛОВКІН, Родіон ВЛАД ХАРАКТЕРИСТИКА ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ 2024 РОКУ В БЕЛЬГІЇ	153
Анна ДАСЮДА ІНКЛЮЗИВНІСТЬ ВИБОРЧИХ ПРОЦЕСІВ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД В УКРАЇНІ	155
Діана КАЛЬМУК ІНКЛЮЗИВНІ ВИБОРЧІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ: НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ШРИФТУ БРАЙЛЯ НА ВИБОРЧИХ БЮЛЕТНЯХ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ	157
Альона ПАНОВА «РЕГІОНАЛЬНІ» ПАРТІЇ ЗАКАРПАТТЯ (1991–2020): ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА ЕЛЕКТОРАЛЬНІ РЕЗУЛЬТАТИ	158

РОЗДІЛ 4

ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКІ ВІДНОСИНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ І СУСПІЛЬСТВА У ВОЄННИЙ
І ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД

Ростислав БАЛАБАН СПРОМОЖНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ	162
Mykola PALINCHAK, Volodymyr KOMARNYTSKYI, Vasyi BABYDORYCH THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECT OF RESEARCHING THE EVOLUTION OF THE CONCEPT OF LOCAL GOVERNMENT	168
Наталія КОНОНЕНКО ЛЕГІТИМНІСТЬ, ПОЛЯРИЗАЦІЯ ТА ВЛАДА У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ	170
Надія КІЧЕРА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ТА МЕХАНІЗМИ ПРЯМОЇ УЧАСТІ ГРОМАДЯН В УПРАВЛІННІ ГРОМАДОЮ	172

Ірина ЦІКУЛ

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ КОМУНІКАЦІЯМИ З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	174
--	-----

Валерій БОРТНІКОВ

КОНГРЕС МІСЦЕВИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ВЛАД ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ГРОМАД І ТЕРИТОРІЙ	175
---	-----

Петро ГАБРИН

СПЕЦИФІКА ПОЗИТИВНОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ РОМІВ У ГАЛУЗІ ВИЩОЇ ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ СЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ)	178
--	-----

Віталій ПАНЬКОВИЧ

УПРАВЛІННЯ ВИБОРЧИМИ ПРОЦЕСАМИ В УКРАЇНІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКА ЕЛЕКТОРАЛЬНА ПРАКТИКА	180
--	-----

Василь БАБИДОРІЧ

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	182
---	-----

Віталій ГУШТАН

ЕТАПИ РЕФОРМУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ	184
--	-----

Софія ФЕДАК

ПИТАННЯ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИХ ПІДСТАВ НАБУТТЯ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ ІНОЗЕМЦЯМИ ТА ОСОБАМИ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА	186
---	-----

Вероніка ВАЙДА

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ЯК ТОЧКА ВІДПІКУ ПРАВОВИХ РЕФОРМ В УКРАЇНІ: РЕФОРМА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	188
---	-----

Анастасія ГАЛАК

РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ СУДОВОЇ ВЛАДИ У ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	192
---	-----

Дмитро ЖИЛА

ПОВНОВАЖЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ В ПЕРІОД РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	194
---	-----

Ольга ПАРУБІЙ

ПОВНОВАЖЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ У СФЕРІ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ, ЗУМОВЛЕНІ ВОЄННИМ СТАНОМ	197
---	-----

Вероніка ВИГОВСЬКА

ПОЛІТИЧНА ЕЛІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	200
--	-----

Катерина ДУДА

АНТИКОРУПЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ ЯК СПОСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ	204
---	-----

РОЗДІЛ 5**ЕТНОПОЛІТИЧНА БЕЗПЕКА ТА СТАБІЛЬНІСТЬ У КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ****Чілла ФЕДИНЕЦЬ**

КОРОТКИЙ ОГЛЯД УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПРО НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ З ОСОБЛИВИМ АКЦЕНТОМ НА УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКІ ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ	207
---	-----

Олександр ЛЯХ

РОЛЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ВИКОНАННІ МІЖНАРОДНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ УКРАЇНИ ЯК КРАЇНИ-КАНДИДАТКИ В ЧЛЕНИ ЄС ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН (СПІЛЬНОТ): ДОСВІД ЗАКАРПАТТЯ	212
--	-----

Тиберій АСЛАНОВ

ЕТНОПОЛІТИЧНА СТАБІЛЬНІСТЬ У ПОЛІТИЧНИХ ТРАКТАТАХ АНТИЧНОСТІ	217
--	-----

Стеллас АСЛАНОВ, Сергій РІШКО

ЕТНОПОЛІТИЧНА СТАБІЛЬНІСТЬ КРІЗЬ ПРИЗМУ ТЕОРІЇ ПОЛІТИЧНИХ СИСТЕМ	219
--	-----

Степан БОНДАРЕНКО

ЕТНОПОЛІТИЧНІ ВИМІРИ БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ	222
--	-----

Кристина ЧЕРВЕНЯК ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ ЕТНОПОЛІТИЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ НА МІСЦЯХ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕТНОПОЛІТИЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ РЕГІОНУ	224
Віталій СЛИВКА РОЛЬ ПАРЛАМЕНТУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕТНОПОЛІТИЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ	226
Яна ДУДАШ-РИЖАК ЕТНОНАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ЄДНОСТІ УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК УТВЕРДЖЕННЯ КОНСОЛІДУЮЧИХ ЦІННОСТЕЙ СЛОВАКІВ ЗАКАРПАТТЯ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	228
Олександр МУШИНКА ШКІЛЬНИЦТВО НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН У СЛОВАЧЧИНІ В КОНТЕКСТІ РОМСЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ ТА РУСИНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН: ПРОБЛЕМИ, АКТУАЛЬНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ	233
Володимир АЛМАШІЙ ПОЛІТИКО-ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ УКРАЇНСЬКО-СЛОВАЦЬКОЇ СПІВПРАЦІ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН.....	238
Крістіан ШАЛЕНИК СТАНОВИЩЕ УГОРСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНШИНИ В УКРАЇНІ НА ТЛІ СУЧАСНИХ УКРАЇНО-УГОРСЬКИХ СТОСУНКІВ.....	242
Михайло ЗАН, Андрій КІСІЛЕВСЬКИЙ ПОЛІТИЧНА УЧАСТЬ УГОРСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНШИНИ У КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ (НА ПРИКЛАДІ РУМУНІЇ, СЛОВАЧЧИНІ ТА УКРАЇНИ)	252
Юрій ШИПОВИЧ РОЛЬ ЖУРНАЛУ «ОТЦЮЗНИНА» У ВІДРОДЖЕННІ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ В КАРПАТСЬКИХ РУСИНІВ	258
Олександр КИРИЛОВЕЦЬ ЛЕМКИ В ПОЛЬЩІ: ВИКЛИКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ ПІСЛЯ ДЕПОРТАЦІЙ 1940-Х РОКІВ Й ДО СЬОГОДНІ.....	260
Мартін ЖЕЛЕЗНИК СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ АВТОНОМНОГО КРАЮ ВОЄВОДИНА (РЕСПУБЛІКА СЕРБІЯ)	262
Анастасія ДАВИДЕНКО СЕГМЕНТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МЕНШИНИ У КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ	265

РОЗДІЛ 6

УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА, ВОЛОНТЕРСТВО, БІЖЕНЦІ ТА ВНУТРІШНЯ МІГРАЦІЯ

Олександр ГРИШКО СТАНОВИЩЕ ВЕТЕРАНІВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ У ВОЄННОМУ ТА ПОСТВОЄННОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	267
Олег ДЕМКІВ, Тетяна МАРУСЯК ВИКЛИКИ ПРАВОСВІДОМОСТІ В УМОВАХ ДІЇ ОБМЕЖЕНЬ ВОЄННОГО СТАНУ	268
Валентин БУРКАЛО ЕТИКО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЗРІЛОСТІ ДЕМОКРАТІЇ ЯК ФОРМИ САМООРГАНІЗАЦІЇ СОЦІУМУ	270
Людмила МАЗУКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНІХ ПРАВ ДІТЕЙ ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ДО КРАЇН ЄС ЯК ЧИННИК ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗВ'ЯЗКУ З УКРАЇНОЮ	277
Марія МЕНДЖУЛ ПРИНЦИП НАЙКРАЩИХ ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ ТА ГАРАНТУВАННЯ ПРАВ ДІТЕЙ ІЗ ЧИСЛА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН	280

Ігор ВЕГЕШ ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ.....	281
Роман БІГУНЕЦЬ ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПЕРЕШКОДИ В РЕЄСТРАЦІЇ НАРОДЖЕННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ РОМСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОСТІ (ДОСВІД ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ).....	283
Марія РОЗІК ВОЛОНТЕРСТКИЙ РУХ У КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ВІДНОСИН: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	284
Алла БОРТНІКОВА УЧАСТЬ ДЕПУТАТІВ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ДОПОМОГИ ВІЙСЬКОВИМ	286
Анжеліка ЛЕЩЕНКО ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДО ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	288
Святослав МАРГОЛИЧ ІНСТИТУТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ТА ВІЙНИ ТА В МИРНИЙ ЧАС ЯК ПОЛІТИЧНА ТЕХНОЛОГІЯ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	290
Олена СКЛЯР ВІЙНА ЯК КАТАЛІЗАТОР РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ	295
Вікторія ХОМАНЕЦЬ ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІТИКО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ЕЛІТИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ПРОТИДІЇ ВІЙСЬКОВІЙ АГРЕСІЇ ТА УСПІШНОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	299
Олег КУЦЕНКО ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-АКТИВІЗМУ НА РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА УКРАЇНИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	301
Вікторія СІЧАК ВПЛИВ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ НА СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВАХ.....	303
Елеонора КУЛЧАР РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН (СПІЛЬНОТ) ЗАКАРПАТТЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І МОЖЛИВОСТЕЙ ЕТНІЧНИХ СПІЛЬНОТ НА ШЛЯХУ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	305
Аліна СТИРАНЕЦЬ УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: СТАНОВИЩЕ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ТА ПРОБЛЕМА ВНУТРІШНЬОЇ МІГРАЦІЇ	309
Аліна ЯМКОВА ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ВНУТРІШНЬОЇ МІГРАЦІЇ ДЛЯ ПРИЙМАЮЧИХ РЕГІОНІВ. МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	311

РОЗДІЛ 7

ОСВІТА, НАУКА, КУЛЬТУРА ТА РЕЛІГІЯ ЯК ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ І ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ

Тетяна ШЕВЧУК, Анастасія ЄМЕЛЬЯНЕНКО ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	313
Тетяна КЛЮЧКОВИЧ РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ І ПРОБЛЕМ	314
Ольга КОЗАЧЕНКО, Орислава КАЛИНЯК ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ: УЯВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ МІСТА ЛЬВОВА	317
Віктор ПЕТРІНКО ПОЛІТИЧНИЙ PR: ПОТРЕБА ДЛЯ ПОЛІТОЛОГА.....	318

Леонід ІЛЬКО АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ПОЛІТИКИ ТА МИСТЕЦТВА У ВІТЧИЗНЯНИЙ НАУЦІ	320
Іван ДОБОШ ПРОБЛЕМИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	322
Дарія ТАРКОВСЬКА ПОЛІТИКА ПЕРЕОЗНАЧЕННЯ КУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ФАКТОР ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: КРИТЕРІЇ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ ПАМ'ЯТОК.....	324
Євген БІЛОУС КУЛЬТ ЗЕМЛІ: ЧОМУ ЦЕ ВИКЛИК ДЛЯ УКРАЇНСТВА?	325
Карина КОНЯЄВА ЗАБОБОНИ В ХХІ СТОЛІТТІ ЯК ФАКТОР ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ	327
Андріана ЗАН БІБЛІЯ ТА КОРАН ЯК НАЙВИДАТНІШІ ПИСЕМНІ ПАМ'ЯТКИ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ.....	329
Mykola PALINCHAK, Roman MEHELA, Ruslan ZABRODSKY CONSTITUTIONAL AND LEGAL PROVISION OF STATE-CHURCH RELATIONS IN THE CZECH REPUBLIC IN THE PROCESS OF DEMOCRATIZATION OF THE POLITICAL SYSTEM	335
Сергій ГАНУС ДРУГА СВІТОВА ВІЙНА ТА НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ РУХ ОПОРУ В ІСТОРИЧНІЙ ПОЛІТИЦІ СУЧАСНОЇ ЛИТВИ.....	337
Марія МАЙОРОШІ ЦЕРКОВНО-ДЕРЖАВНІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (НА ПРИКЛАДІ МУКАЧІВСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЄПАРХІЇ).....	340
Анастасія ХТЕЙ МОВА ЯК ЗБРОЯ ТА ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ.....	343
Ірина МОТРУНИЧ МОВА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	346
Владислав ПЕТРИШИН КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ В ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ У КОНТЕКСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	349
Ольга БОСОВИК, Олексій СПАСОВ, ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ	351
Антон НАУМИК, Ярина КОНДРАТОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В ГАЛУЗІ КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК ФАКТОР ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	353
Руслан ЗАБРОДСЬКИЙ ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛІ ДЕРЖАВНО-ЦЕРКОВНИХ ВІДНОСИН В ГРЕЦІЇ	355
Олег АНДРІЙВ МОДЕЛЬ ДЕРЖАВНО-ЦЕРКОВНИХ ВІДНОСИН В ПОЛЬЩІ	356

7. Юзвяк Рікард. 02 червня 2024, 13:25. Вибори до Європарламенту. В чому їхня суть і чому це важливо? *Радіо Свобода. Рубрика «Політика»*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/amp/vybory-evroparlament-evrosoyuz-holosuvannya/32974277.html> (дата звернення: 10.09.2024).

Анатолій КЛЮЧКОВИЧ,

завідувач кафедри політології і державного управління
(Ужгородський національний університет)

РЕГІОНАЛЬНІ ВИБОРИ В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ 2024 РОКУ: ОСОБЛИВОСТІ ВЛАДНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА ПОЛІТИЧНИХ СИЛ

Регіональні вибори 20-21 вересня є складовою інтенсивного електорального циклу 2024 року, оскільки відбувалися після виборів до Європарламенту в червні та одночасно з першим туром виборів до Сенату – верхньої палати Парламенту Чеської Республіки (ЧР). Значення виборів до представництв країв підкреслювалося їх розумінням як індикатора електоральних настроїв, що можуть вплинути на загальнонаціональні вибори у 2025 році до Палати депутатів – нижньої палати Парламенту ЧР. Важливим питанням було те, наскільки виборці підтримують урядову коаліцію на чолі П. Фіалою, а також чи вдасться опозиційній партії ANO зберегти домінуючі позиції у чеській політиці та стабільну підтримку в регіонах. З огляду на зростаючий вплив правопопулістських і євроскептичних партій у Центральній Європі, вибори показали наскільки сильні ці тенденції в Чехії.

В ході передвиборчої кампанії позиціонування чеських партій опиралося як на нові месиджі, так і старі гасла, даючи змогу політичним силам комбінувати підходи та охоплювати ширший спектр електорату. З-поміж тем, які найбільш резонували в політичних програмах партій та їх кандидатів, варто виокремити: соціально-економічні проблеми, ріст інфляції, енергетична криза, стан регіональної системи охорони здоров'я, розвиток місцевої транспортної інфраструктури. Проведення голосування дещо ускладнили наслідки масштабної повені на північному сході країни, але уряд вирішив не відтермінувати вибори.

На виборах до 13 крайових представництв було обрано 685 депутатів, які кандидували від 28 політичних суб'єктів. Найбільш успішні політичні сили на регіональних виборах 2024 року представлені в таблиці 1.

Таблиця 1.

Результати політичних сил на виборах до представництв країв ЧР у 2024 році

Політичні партії та рухи	Кількість мандатів	Частка мандатів (у %)	Зміни у порівнянні з крайовими виборами 2020 р. (+/-)
ANO 2011 (ANO)	292	42,63%	+114
Občanská demokratická strana (ODS)	106	15,47%	+7
Starostové a nezávislí (STAN)	73	10,66%	+4
Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová (KDU-ČSL)	49	7,15%	-4
Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM)	32	4,67%	+19
Svoboda a přímá demokracie (SPD)	32	4,67%	-3
Starostové pro Liberecký kraj (SLK)	20	2,92%	-2
TOP 09	16	2,34%	-3
Sociální demokracie	13	1,90%	-24
Česká pirátská strana (Piráti)	3	0,44%	-89
Інші	52	7,15%	+20
Разом	685	100%	675

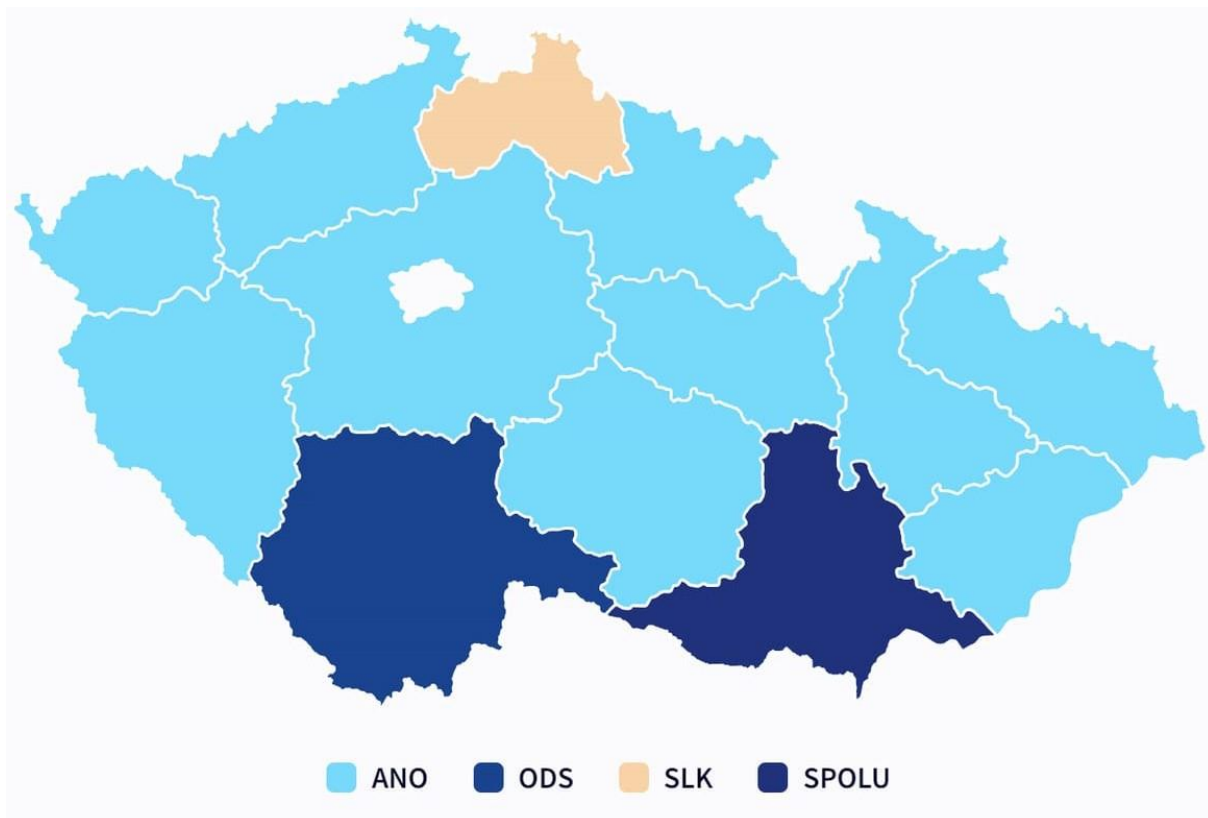
Джерело: [5].

Найбільшу кількість кандидатів висунули політичні сили ANO – 733(8,86%), Piráti – 715 (8,65%), SPD – 634 (7,67%), Sociální demokracie – 628 (7,59%), KSČM – 602 (7,28%)[5].

Головним результатом регіональних виборів стала переконлива перемога правопопулістського політичного руху ANO 2011, що отримало 292 з 675 місць в представництвах країв. Як і чотири роки тому рух здобув перемогу в 10 з 13 чеських країв. ANO не вдалося здобути лідерство тільки у Південночеському, Південноморавському та Ліберецькому краях (див. зображення). Політичну силу очолює колишній прем'єр-міністр Чехії А. Бабіш, який зокрема критикував певні аспекти допомоги Україні та антиросійських санкцій, але при цьому засудив російську агресію. Перемогу ANO на регіональних виборах А. Бабіш вважає результатом інтенсивної роботи в парламентській опозиції, але більш важливим для нього буде успіх виборах у 2025 році [4]. Невдоволення центральною владою допомогло ANO досягти значної електоральної підтримки в більшості регіонах Чехії. ANO вдалося здобути перемогу навіть у Середньочеському краї, який географічно оточує столицю Прагу. Попри те, що депутати міського представництва Праги обираються на муніципальних виборах, підтримка ANO у Середньочеському краї може відображати електоральний потенціал для зміни політичної динаміки в мегаполісі на наступних парламентських виборах.

Партії діючої правоцентристської коаліції (ODS, KDU-ČSL, TOP 09, STAN, Piráti) значно поступилися опозиційній ANO в багатьох регіонах Чехії. ODS на чолі з прем'єр-міністром П. Фіалою посіла друге місце зі 106 місцями, але перемогла тільки в Південночеському краї, де отримала понад 47% голосів і більшість мандатів. На думку голови ODS П. Фіали, такий результат партії відображає політичну реальність – адже ці вибори не можна вважати успішними для партії, але вони не свідчать і про її фатальний провал. Тому П. Фіала не очікує значного впливу результатів регіональних виборів на співпрацю в рамках урядової коаліції [4].

Коаліція **SPOLU**, яка об'єднує партії ODS, KDU-ČSL і TOP 09, досягла найкращого результату у Південноморавському краї, де отримала майже 40% голосів. В окремих краях ODS, KDU-ČSL, TOP 09 вступали в союз з іншими партіями, такими як **STAN**, Zelení, що додало їм додаткової електоральної підтримки. Одна з найстаріших чеських партій – консервативна KDU-ČSL – намагається адаптуватися до сучасних викликів і тенденцій, хоч вже і не претендуючи на свій колишній статус «третьої сили» чеської партійної системи [1, с. 79].

Зображення. Лідерство політичних сил у краях ЧР за результатами виборів 2024 року
Джерело: [2].

Чеська піратська партія, яка була складовою урядової коаліції на загальнонаціональному рівні, зазнала нищівної поразки на крайових виборах, отримавши лише 3 місця (у порівнянні з 99 мандатами на регіональних виборах 2020 року). Внаслідок провалу на цьогорічних виборах лідер партії І. Бартош подав у відставку, а партія оголосила про вихід з урядової коаліції. Перспективи партії на майбутніх парламентських виборах є сумнівними, хоча Piráti все ще зберігають підтримку серед молоді, ліберально та прогресивно налаштованих виборців.

Результати інших учасників виборчих перегонів вплинули на констеляцію політичних сил, що може призвести до формування нових коаліцій на регіональному рівні. Випередивши АНО, в Ліберецькому краї перемогла регіональна політична сила «Starostové pro Liberecký kraj», яка складається з місцевих політиків і концентрується на розв'язанні проблем цього регіону.

На регіональних виборах досяг певного успіху блок лівих і крайньо лівих партій «Stačilo!», який очолюють комуністи (KSČM). KSČM змогла мобілізувати виборців у ключових регіонах, утворити альянси з іншими лівими політичними силами. Чи загрожує Чехії ренесанс лівих ідей покажуть парламентські вибори 2025 року, але повернення комуністів до парламенту є цілком можливим на тлі загострення соціально-економічних проблем, невдоволення політикою ЄС і пошуку виборцями альтернативи традиційним партіям.

Заслугує на увагу ще один представник крайньої частини політичного спектра – націоналістичний рух SPD, відомий своєю антиміграційною і євроскептичною політикою. Обравши коаліційну стратегію участі у цьогорічних крайових виборах, SPD не тільки зберіг кількісно свої позиції, але й розширив регіональне представництво у порівнянні з виборами 2020 року, що на думку голови руху Т. Окамури, можна вважати успіхом [4].

Коаліційний формат суб'єктів виборчих перегонів посилив політичну фрагментованість у представництвах країв. Реальний розклад сил у регіонах залежатиме від успішності подальших переговорів і формування коаліцій. Політико-ідеологічна строкатість створює виклики для формування коаліцій, оскільки чимало партій відмовляються співпрацювати з владними партіями. Також АНО, незважаючи на переконливу перемогу в більшості чеських країв, може зіткнутися з проблемами формування правлячих коаліцій у регіонах, де буде протидія насамперед з боку правочентристських, ліберальних партій. Ця обставина обмежує можливості владного впливу АНО на регіональному рівні, адже політична сила зможе одноосібно керувати тільки трьома регіонами.

Як зазначає Л. Копечек, регіональні вибори в минулому ніколи не призводили до зміни уряду на загальнонаціональному рівні, незважаючи на слабкі результати правлячих партій. Однак вони можуть внести напругу в урядову коаліцію, послабити її єдність або сприяти заміні міністрів [3].

Електоральна участь у крайових виборах 2024 року склала 32,91%, що на 5% нижче, ніж у 2020 р. і загалом є однією з найнижчих за всю історію регіональних голосувань. Така низька явка на крайових виборах засвідчує довготривалу тенденцію зниження активності виборців на регіональному рівні (див. табл. 2).

Таблиця 2.

Електоральна участь у виборах до представництв країв ЧР

Крайові вибори	Участь виборців (у %)
2000 р.	33,64 %
2004 р.	29,62 %
2008 р.	40,30 %
2012 р.	36,89 %
2016 р.	34,57 %
2020 р.	37,95 %
2024 р.	32,91 %

Джерело: [5].

Експерти підкреслюють другорядний характер регіональних виборів у порівнянні з парламентськими чи президентськими. Чеські виборці сприймають регіональні вибори як менш важливі, що відображається на електоральній участі, веденні кампаній політичними силами та їх медійному висвітленні [3].

Регіональні вибори 2024 року в Чехії мали наслідки як для поточної політичної ситуації, так і в розрізі довгострокової перспективи, оскільки визначили нову розстановку політичних сил на рівні країв,

стали показником підтримки діючого центрального уряду та індикатором електоральних настроїв перед парламентськими виборами 2025 року. Результати регіональних виборів стали важливим орієнтиром для політичних сил, які готуються до участі у виборах до Палати депутатів. Переконлива перемога ANO демонструє зростання підтримки популістських опозиційних сил, що може серйозно вплинути на політичний ландшафт Чехії. ANO здобула лідерство у 10 з 13 регіонів, що є сигналом для правлячої коаліції про необхідність змін у політичних підходах і електоральних стратегіях. За правоцентристського уряду П. Фіали Чехія відзначалася активною підтримкою України в протистоянні з російським агресором, але в розрізі майбутніх парламентських виборів у 2025 році залишається відкритим питання чи збережеться цей рівень підтримки у разі повернення до влади політичної сили А. Бабіша.

Список використаних джерел:

1. Ключкович А. Парламентські вибори 2010 р. в Чеській республіці та Словаччині: аналогії та особливості. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Соціологія, Філософія*. Випуск 15. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2010. С. 76-81.
2. Česká televize ČT24. URL: <https://ct24.ceskatelevize.cz/> (дата звернення: 23.09.2024).
3. Krajské volby jsou stále druhořadé, je to vidět i v kampani, míní expert. URL: <https://www.brnan.cz/udalosti/krajske-volby-jsou-stale-druhorade-je-to-videt-i-v-kampani-mini-expert> (дата звернення: 23.09.2024).
4. Volby ovládlo ANO, vyhrálo v deseti ze 13 krajů. Aktual. 21.09.2024. URL: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/-volby-ovladlo-ano-vyhralo-v-deseti-ze-13-kraju/2571484> (дата звернення: 23.09.2024).
5. Výsledky voleb a referendum. URL: <https://www.volby.cz/> (дата звернення: 23.09.2024).
6. Project: "Local democracy and elections in the Czech Republic: the case of the City of Prague" (The International Visegrad Fund). URL: <https://www.visegradfund.org/>

Олександр РАДИШ,

*аспірант 1-го року навчання спеціальності «Політологія»
(Ужгородський національний університет)*

ВПЛИВ ВИБОРЧИХ ПРОЦЕСІВ 2023-2024 РОКІВ У СЛОВАЧЧИНІ НА ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ З УКРАЇНОЮ

Створення суверенної державності України та Словацької Республіки було подібним, тому від початку між Україною та Словаччиною, як сусідами першого порядку, не було принципових розбіжностей чи спірних питань, які не вирішувалися шляхом переговорів. Це створило міцний фундамент для подальшого розвитку українсько-словацького співробітництва.

Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну Словаччина чітко висловила свою підтримку, засудивши агресію та підтримуючи антиросійські санкції. Президентка Словаччини Зузана Чапутова під час свого візиту до України 31 травня 2022 року підтвердила цю підтримку, обіцяючи надання гуманітарної та військової допомоги, а також прийом українських біженців.

Важливим кроком стала спільна декларація, підписана 28 квітня 2023 року під час зустрічі Чапутової та президента Чехії Петра Павела з Володимиром Зеленським, яка підкреслила підтримку європейської та євроатлантичної інтеграції України. Уряд Словаччини, очолюваний прем'єр-міністром Едуардом Геґером, також активно підтримував Україну. Геґер підкреслив обов'язок допомагати Україні в її боротьбі за незалежність, а також ініціював нові шляхи до членства України в ЄС і домовленості про постачання важкого озброєння.

Словаччина надала Україні значну військову допомогу, зокрема 13 винищувачів МіГ-29, зенітно-ракетний комплекс С-300, танки Т-72, а також іншу техніку. Загалом з початку війни Словаччина надала Україні допомоги на 671 млн євро.

На початку російсько-української війни офіційна політика Словаччини щодо кремлівського режиму була чітко антипутінською, проте існували політичні сили, які виступали проти цього курсу. Деякі партії, зокрема SMER-SD та SNS, підтримували більш дружні відносини з Росією, що ставило під загрозу загальну політику країни.

Наукове видання

**«ФОРМАТ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ, ВИБОРЧИХ ПРОЦЕСІВ
ТА ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН»**

МАТЕРІАЛИ

IX-ї Міжнародної науково-практичної конференції:

Матеріали друкуються в авторській редакції

Підписано до друку 25.10.2024 р. Формат 60х84/16.
Тираж 60 прим. Ум.друк.арк. 20,6. Замовлення № 223.
Оригінал-макет виготовлено та віддруковано:
ФОП Роман О.І., 88000, м.Ужгород, пл. Ш. Петефі, 34/1
Тел.: 0509771656, e-mail: danulosi.druk@gmail.com

ТОВ «РІК-У» 88006, м.Ужгород, вул. Карпатської України, 36.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників, і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 р.